

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIII

Reus Dimars 1 de Mars de 1898

Núm. 3.487

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes.	Ptas.	3'50
En provincias trimestre.		7
Extranger y Ultramar.		7
Anúncis, a preus convencionals.		

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibrerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallofré, carrer Junquera, 6.
No's retornan los originals encara que no's publiquin.

Farmacia Serra

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

Tos

Desapareix ràpidament usant lo

XEROP SERRA

No conté opi ni morfina, per lo que pot administrarse als noys sens cap perill. Vegis lo prospecte.

Tos

FARMACIA SERRA.

Oberta tota la nit.

Tos

Referintse al estat de nostra nació baix lo punt agrícola, afegeix:

«Els indrets fèrtils no ocupan gayre més que una octava part de tot Catalunya.»

Després passa á la descripció de la capital catalana.

«Barcelona es una gran ciutat ahont per tot arreu s'hi veu molta gent; si be la majoria del carrers son estrets, també n'hi han de molt amples, sovintejant hi magníficas casas.»

Parla després de un barri qu' es enterament nou, els seus carrers son regulars, tallantse en angles rectes; mes com no l' habitan més que mariners y petits botiguers, las casas son baixes y petites.

«La Fondició royal de canons es molt gran, de edificis molt espayosos y sembla no haberhi economiat res. La majoria de las pessas son de coure, construintlas d' una sola pessa, y nosaltres hi vejem foradar pessas de 24, operació la més curiosa de la mecànica actual.»

«En temps de guerra hi treballan més de 300 obrers.»

«En quant al port hi han 140 naus.»

«Lo comerç é industria d' aqueixa ciutat (Barcelona) han resistit als rigors de la cort de Madrid, que may ha deixat de augmentarlos envers Catalunya.—Ab gran deshonra dels prínceps de la Casa de Borbón, no han perdonat may á Catalunya els esforços que feu per col·locar en el trono á un príncep de la casa d' Austria.»

«Lo poble está carregadíssim d' impostos y l' us d' armes es encara prohibit als catalans, de manera que un poble no pot tindre espasa, á no ésser una gracia especial ó una obligació de càrrech. Aixó va tant lluny, que la noblesa demana com un gran favor lo títol de familiar del Sant Ofici (Inquisició) que dona dret á aqueixa tan desitjada distinció. Y hauria baixesa dels nobles á descendir á una tal ignominia, y de la vergonya al príncep que 'ls hi fonsaria 80 anys després d' una falta de fidelitat á un príncep, quins drets no mancavan pas de fonament, fentlo en certa manera lligítim—Cada vegada que l' odiós tribunal tenia que funcionar, venia de Madrid l' Inquisidor.»

«Com se veu, la descripció general d' aqueixa provincia, que la posa en segon lloch, després de Valencia, per la cultura y per la industria, deu seguir al lector una impressió poch favorable al Govern espanyol la ventatja de tindre per capital la segona ciutat de reyalme, una plassa de comerç de les més importants, comptant ab 120 mil habitants; aquesta ventatja te que contribuir molt al col·locar la provincia en la situació que eila s' troba. Se podria apenas desitjar una activitat mes gran, que aquella que regna en las vilas tan nombrosas de la costa.»

«Per tot erreu la pesca es feta en gran escala; no s' pot duptar que no dependeixen pas d' aqueixa pobre gent que las cosas vagin d' aqueixa manera, que eila farien tots los esforços tant de cos com d' esperit, si n' poguessin esperar alguna recompensa.»

«Lo mal vindria, donchs, d' un govern opressor sense miras pel benestar del poble, y de la ausencia continua de las classes més elevadas.»

«Hi han dos punts a pendre en consideració:

Primer. La falta de capitals necessaris pera empendre los treballs.

Segon. La falta de comunicació que s' troban los propietaris dels terrenos pera conreuar.

«Los sols capitals á Catalunya son los brassos dels treballadors de bona voluntat, potser també ajudats per algunas economías.»

DOCTOR J. MIRÓ

OCULISTA

Consulta en Reus: Los dilluns y divendres de dos á cinch de la tarde, Arrabal de Santa Anna, 1, primer.

A Tarragoná: los demás dias de deu á una del mati y de tres á cinch de la tarde, Unió, 17, primer.

D. EDUART BORRÁS PEDRET

METJE-CIRURJIA

ha trasladat sa habitació y despaig al Arrabal de Santa Anna número 45, Reus.

Vinyas Americanas

DE

Marcial Ombrás (Propietari)

Avinguda del ferro-carril, Figueras, (Girona)

Barbats y estacas en venta, rer milions.—Preus reduhits y autenticitat garantizada.—Cinch milions d' estacas, y un milió de barbats.

L' ADVOCAT

Don Bienvenido Pascó Tarrech

ha establert son despaig en l' entressuelo de la casa núm. 1 del carrer Arrabal de Santa Anna, (cantonada á la de Monterols) y té l' gust d' oferir sos serveys á sos coneguts y amichs y al públich.

Horas de despaig: de 10 á 11 y de 6 á 8.

SECCIÓ DOCTRINAL

Catalunya en 1787

Una de las cosas que més han desveillat lo renaixement del Catalanisme, ha sigut sens dupte l' excursionisme catalá, just es per lo tant que nosaltres donguem importancia á altres excursionistas forasters que han visitat nostra terra. Un d' ells fou lo sabi excursionista inglés Arthur Young, que havent viatjat per nostra Nació en lo sigle XVIII, es refereix al estat

floreixent que es trobava nostra agricultura, malgrat á la constant tirania dels Borbons. En dit temps nostra Catalunya tenia fama de ésser, després de Valencia, la més avansada en l' art de la terra de totes las regions del Estat espanyol; per aixó dit senyor cregué que visitant á nostra Pátria se podrian fer càrrech los seus lectors del avansament en que s' trobava l' agricultura en las terras que formavan part del Estat espanyol en lo sigle passat. La obra era en inglés, però en 1860 fou traduhida al francés, de quina llengua, comptant ab la benevolensa dels lectors d' aquest quinzinari, probaré de traduirho al idioma catalá, però que comparin entre la tiranía que regnava en nostra terra en aquell temps d' opressió (deguda al ensopiment de nostres antepassats) y la que are regna baix un altre aspecte.

Deixantnos de divagacions, te la paraula lo senyor Arthur Young (1):

«Tota la Vall de Arán está ben cultivada y poblada; compta 8 horas y aprop de 40 millas inglesas de llargaria, ab 32 poblets d' una bonica apariencia; al entrar l' espectacle cambia tot d' un plegat, no veyentshi més que miseria, en cap finestra s' hi veuen vidres, á Ribas Velles, que es la capital del districte, anarem á casa del Governador de la Vall y dels seus 32 poblets, dita autoritat estava representada per un tinent coronel, cavaller que era del ordre de Calatrava; ens ha rebut ab la etiqueta espanyola, dihentnos que, pochos mesos avans, tot estranger trovat sense passaport era incorporat á un regiment.»

«Els vestits negres de las donas que s' cubreixen lo cap ab un tros de la mateixa roba, no portant mitjas ni tampoch sabatas, tot era miserable y de llastimosa apariencia, tan respecte las vilas com en la campinya.»

Parla després de Montserrat, dihent:

«La iglesia de Montserrat es magnífica, contenint alguns bons quadros, resplandint de tresors, tan ab pedreria com ab metalls preciosos, provenint de presents fets per magnats y devots.»

(1) Vistge á Espanya, 1787.

»Res hi ha de berato à Catalunya, tot es més car à França. Los senyors del país, es à Madrid y à Barcelona ahont van a viure, abandonant los camps y propietats.

»A Catalunya no més els faltaria que pogués comptar ab las simpatías d' un monarca, que provehís tot ó part dels avensos necessaris pera la obertura d' un gran canal».

Aquí acaba, inédit lector, fentse càrrech de la paternal protecció que sempre lo govern de Madrid ens ha donat y ens dona.

J. V. Y CASACUBERTA.

ARTS Y LLETRAS

Carta desclosa

Amich Aladern: No li descrich el programa de las festas del carnaval à Madrid, perque després de lo molt que la premsa s' ha cuidat d' escamparho per tot arreu, com si fos un gran aconteixement, ó anunciés cosa may vista, crech deu ser tan conegut com l' astre rey. Y ab aquest gran rebombori, va succèhit lo que era d' esperar, que tothom desitjós de poguer veurer tan bé de Deu com s' anunciava, se va llençar al carrer. May havia vist tanta gent, per totes bandes de eixa, semblava haverhi un revolució ó que hagués vingut una gran emigració, desitjant trobar ocasions per divertirse y fet gatzara.

Per lo carrer d' Alcalá y passeig de Recoletos, la tarde del primer dia de la festa del Momo, estavan inundats de gent, que com una gran riuada s' escampa sens deixar un lloch buyt. Hi havia gent enfilada en los arbres, per els fanals, quioskos, pedrissos, per la pica de la font de la «Diosa Cybeles» y fins demunt d' aquesta divinitat y dels lleons que arrossegan la seva carrossa. Y el pare de la Diosa, lo cel, segons conta la mitologia, esvanit d' aquellas visitas á sa filla, no s' va enterbolir en tot lo dia. Al endemà no va fer tanta bondat, vulgué també divertirse disfressantse ab los nuvols, y à mena de confetti deixá caure algun ruixat.

Dit sigui sense apassionament de cap mena, hi ha que convindrer en que 'ls madrilenys s' han tirat una planxa: han volgut fer un carnaval à la veneciana, y els ha surtit no més que una caricatura.

Ha sigut un dinar ab molts plats sense que cap estigués ben cuytat, per aixó no ha satisfet mes que als famolenchs y als no avesats á requisits. En casi tot hi mancava gust artístich ó era recuyt per la rutina, cru de color, ó ressech d' originalitat; molta cantitat sense cap substancia, com un ranxo mal fet. Vetaquí lo que ha sigut aquest gran dinar per els ulls quin menú ha anat per tot arreu. Y encare ray si en alguns no se 'ls hi ha indigestat, donchs els derrers dias ha fet molt mal temps.

Y torno á dir que han fet una planxa perque res ha respost al gran programa, ni á las prometensas fetas per els heralts que tan soroll han fet ab las trompetas de la fama. Com un ensaig pot anar, mes com á funció de gala, ni ab rodas.

Lo únich que hi ha hagut verdaderament original, perque à ningú se li ha pogut may ocrer una idea tan desgabellada, ha estat el certamen ó concurs de animals-mascaras, ó de máscaras animals; mes ben dit, perque aixó cal ser per obter als premis que per distressas de bestia donavan.

Francament, al llegir la convocatoria d' aquest certamen vaig duptar; em decantava á creurer que resultaria de cert, perque encar que tot l' any hi hagi bestias, no pensava que ningú voldria demostrarho públicament. Cal ser molt mansa d' enteniment, la persona que s' cubreix ab la pell d' un alonso, d' un ruch ó d' un gat ó ab las plomas de gall, donchs de tota mena n' he vist.

Fer el home, lo mes perfecte de la creació, lo paper de bestia ni com á broma pot admetres ni por fer riure à ningú que tingui un xich d' enteniment.

Llastima de diners invertits en els premis del mencionat concurs, mes hauria valgut gastarlos fent almoynes.

De la cricitat y no del lluiment del carnaval tindrian que preocuparse certas autoritats de la coronada vila. Fer riurer al poble ab diversions quan hi ha molts ciutadans que malmerjan y tremolan de fret y se suicidan ocosats per la miseria; y altres en la menigua moren lluytant, no es just ni es natural.

Que recordin que un pobret nen, un «golfo», que diuen aquí, un germá nostre y un fill de la miseria, recullint puntas de cigarro per poguer comprar un tros de pá, en plena festa 'l van zafar las potas dels cavalls

d' un cotxe... dich que s' ho recordin, peque qui se 'n deu recordar ja?

HORTENSI GÜELL.

Madrid Febrer, 98.

1.º Mars 1838!

Avuy compleixen sexanta anys que nostra població passá un dia dels mes luctuosos que registran sos anys; puig 133 de sos fills perteneixents als dos batellons de Milicia Nacional foren víctimas entre 'ls pobles de Moredell y Vilallonga de la facció que manava Llerch de Copons, sorprenent las referidas forsas populars que al dematí del mateix dia havian sortit de nostra ciutat ab l' intent de rescatar alguns de sos compatriotas que per un esquerot havian sigut seqüestrats á la carretera de Tarragona, á qual capital se dirigian.

Al commemorar avuy tan trista jornada derramém una lágrima demunt de la tomba de nostres germans, víctimas d' un excés de filentropía envers sos compatriotas, y d' un amor á la causa de las llibertats políticas; fent vots al mateix temps pera que jamay tornin las lluytas armadas, causants sempre de desgracias com las que lamentém avuy, que son sens dupte reminiscencias del temps de la barbaria, y que la humanitat ab sos avensos progressius estableixi altres tribunals que no sían los de la forsa sino 'ls de la rahó, pera derimar las rivalitats que puguin venir entre diferents aspiracions del poble, desitjós de més llibertat administrativa.

CRÓNICA

OBSERVACIONES METEOROLÓGICAS del dia 28 de Febrer de 1898 FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d' observació	BARÓMETRE aneroide	GRAU d' humitat	FLUJA on 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSERV. particular
9 m. 3 t.	758 769	77 76	4.3	3.9	Ras	

HORAS d' observació	TEMPERATURAS			VENTS direcció	NUVOLS	
	Maxima	Minim.	Term. tipo		classe	can
9 m. 3 t.	Sol. 28 Sombra 16	3	9 14	S. E.	Cumul	0.2 0.3

Ahir morí en aquesta ciutat D. Anton Salvat y Alsina, sogre de nostre company en la premsa D. Bonaventura Vallespinesa.

L' enterro que tindrà lloch á tres quarts de nou del matí d' avuy es d' augurar que será molt lluhit, á jutjar per las simpatías ab que comptan las familias Salvat y Vallespinesa.

Bastant animat resultá 'l mercat que ahir se verificá en aquesta ciutat, no escassejant las tranzaccions y mantenintse fermes los preus que regian en l' anterior.

L' arquitecte Municipal ha rebut ordre de la Alcaldía de tirar á terra la casa núm. 8 del carrer-plassa de las Carnicerías Vellas per amenssar imminent ruina.

La brigada del Municipi está fent dits treballs sent probable que dins de pochos dias quedin acabadas las obras d' arrasament de la part ruinosa de dita casa.

Si seguint l' exemple la Alcaldía está animada de tants bons desitjs no li faltaran aitras casas pera donar ordre d' enderrocarlas, que están en tan malas condicions com la referida.

Are si que sembla que estém abocats á una guerra ab los Estats Units, puig fins en Bismark la creu inevitable. Ab aixó los castellans s' alarman en gran manera y protestan enérgicament preveient que 'ls Estats Units tractan de conquistar l' Isla de Cuba.

En nostre sentir no tenen dre á protestar ¿No son ells que sempre s' han alabat, y han tingut com un timbre de gloria l' haver conquistat mitj mon? ¿Es que en ells es virtut lo que en altres es crim? Ells si que poden cantar alló de

En una alforja al ombro llevo los vicios; delante los ajenos, detrás los míos.

Lo recusat en la Administració de Consums d' aquesta ciutat per diferents especies puja la cantitat de pessetas 4.364.39.

Segons nostras noticias lo gran poeta Mossen Jacinto Verdaguier publicarà una nova obra poética titulada «Santa Eularia». Será un poema del istil del de «Sant Francesch», en lo qual se narrará ab lo sublim poesia de nostre primer poeta la vida d' aquella mártir barcelonina.

La Recaudació de contribucions d' aquest partit en ediole que 'ns ha enviat nos fa saber que la cobranza del tercer trimestre queda oberta en los baixos de las Casas Consistoriels fins lo dia 10 d' aquest mes sense recárrech.

Ho trasladém als contribuyents.

Lo ministeri inglés de conformitat á la promesa feta en lo discurs de la corona, ha presentat al Parlament un bill concedint á la Irlanda una amplia autonomia administrativa.

Ja es hora que Irlanda vagi tocant algún resultat positiu de sa campanya en pró de sas llibertats, y després de tantas promesas y esperansas donadas fa tents anys pel vell Gladstoue.

Molts advocats sevillans tenen lo propósit de solicitar que s' adherexi 'l Colegi de Sevilla á la petició formulada per sos companys de Valladolid pera que s' provehixin las secretarias dels Ajuntaments caps de partit judicial, y las escribanias y notarias, com los destins d' Hisenda de més de 3.000 pessetas, en los advocats que las pretenguin.

Dits advocats projectan proposar que la Arrendataria de Tabacos, lo Banch d' Espanya y altres centres per l' istil, exigeixin lo títol de lletrat en aquells destins que estiguin dotats ab més de 3.000 pessetas.

A las molts agrupacions catalanistas que s' han constituhit hem d' afegirhi la de Besalú y la Escala que comptan ab molts associats.

S' anuncia la propra fundació d' un centre catalanista á Peralada. També á Sant Joan d' Horta se tracta de fundarne un altre.

Segons veyém en un periódich de Barcelona los senyors Puig y Saladrigas y Sallarés y Plá, han rebut una carta firmada pels senyors Silvela, Pidal, Cos Cayón y Villaverde, exposant lo programa económich que sustenta 'l partit de la Unió Conservadora.

Lo programa prou será hó are que esperan lo turno pacífich; pero si arriban al poder ja no se 'n recordaran los continuadors de la desgraciada política conservadora.

Llegim en la secció catalanista de nostre estimat company «El Vendrellense», que ha sigut molt ben rebuda la fundació de la Agrupació Catalanista del Vendrell, essent molts y molt importants que s' allisen en las filas de la noble causa de nostra revindicació nacional.

De un article titulat «No lloremos» estampat en El Nacional diari que s' publica á Madrid, ne trayém las següents ratllas pera demostrar fins á quin punt arriba la poca caritat y el cinisme que aquestos dias destilan los diaris patrioters, diu aixís:

«El «Maine» en la Habana era una injuria á la bandera española, y el brazo de la Providencia sumerge la injuria en el fondo de los mares».

¡Quin deu més criminal y miserable, lo deu d' aquesta gent sense entranyas que s' alegran de las desgracias del próxim! Arriba tant amunt lo seu ridícul patriotisme que fins la providencia voldria que 's servís de comparsa.

Mes avall, diu: «Se puede asegurar que de esas 234 víctimas del siniestro del «Maine», la mayor parte no dejan hegar en luto ni ojos en lágrimas».

Res, ja ho poden veure vostés mateixos, com si tots los marinos nort-americanos fossin borts.

Quin efecte més desastrós ha de produhir en la opinió sensata dels estranjers uns escrits tan faltats d' humanitat. Per alguna cosa devian dir que l' Africa comensa als Pirineus.

Valdria mes estar pres de moros que no pas al costat de gent tant salvatge.

En lo derrer número de nostre valent company Lo Regionalista llegim que desde 'l número vinent cambiara son títol per lo de La Nació Catalana, á causa de que avuy cualsevol porqueria de partit polítich també vol tenir aspiracions regionalistas, y ell ne vol estar molt lluny á fi de que no se 'l puga confondre ab ells.

Molt ben fet, y celebrerém que tota la premsa regionalista adopti aqueix criteri.

